

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

à Casu XXXVII usque ad Casum LXXV. inclus. exhibens Materiam de Restitutione, de Contractibus, de Religione & Vitiis eidem oppositis

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus XLIII. De Restitutione ex stupro & adulterio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39820

CASUS XLIII.

De Restitutione ex stupro
& adulterio.

Ysander vi, metu, mendacibus promissis, importunis precibus seduxit Wagiam. Queritur

1. An teneatur eam ducere, vel sufficiat dotare.
2. An teneatur ad totam dotem.
3. Quid si res manserit occulta, vel tandem per ipsum stupratorum propalata.
4. Quid si stuprator ipsam ducere velit, sed ipsa nolit, an teneatur adhuc dotare.
5. Quid si dotare non possit, an teneatur ducere.
6. Quid si existat in voto vel impedimento.
7. Quid si deflorata invito patre ipsi omnia remittat.
8. Quid si ipsa per solos tactus & oscula infamata sit.
9. Quid si liberè vel ex metu reverentiali in copulam consensit, obinde pater cogatur ejus dotem augere.
10. Quid si nata sit proles, & proculus neget se esse patrem, aut neget eam fuisse virginem, vel probet plures cum eam habuisse.
11. Quid si ipsa vel ipse existat in voto.
12. An teneatur dotare, si non possit obtinere dispensationem, vel ipse sit longè nobilior vel ditior.
13. 14. Quid si ipsa se finxit virginem, vel saltem ipse credidit esse talem, vel dubitavit.
15. Quid si ex post fornicata est cum alio.
16. Quid si parentes nolint, ut defloratorem ducat, eò quod sit minus dives.
17. Quid si ex matrimonio timeantur scandala, discordia, &c.
18. Casus appertinens: De restitutione ex adulterio. Idem Isander dicitur suscepisse prolem

ex

ex aliena conjugē. *Quæritur, quis teneatur prolem alere, aliâque damna compensare.* 19. *Quid si adultera non habeat bona propria.* 20. *Quid si restitutio fieri non possit sine manifestatione adulteri.* 21. *An filius teneatur credere matri asserenti ipsam esse spurium.* 22. *Quid si mater sit prostituta famam, vel tantum debeat se infamare apud filium.* 23. *Quid si mater filiis dicat: unus ex vobis est spurius, & filii nolint, ut spurius nominetur, an mater sit libera.* 24. *Quid in dubio, an proles sit adultera.* 25. *Quid si proles certò sit adultera, sed dubietur, quis ex pluribus adulteris sit pater.* 26. *Quid si mater prolem exponat ab aliis alendam.*

Suppositis iis quæ dixi Cas. 11. à n. 4. videlicet quòd stuprum propriè dictum sit concubitus cum sceminâ vel potiùs virgine invitâ seu non consentiente; etsi etiam sæpe sumatur in sensu latissimo pro quolibet concubitu illicito. Adulterium autem sit concubitus cum alieno, vel aliena conjugē.

QUÆR. I. Quid restitui debeat pro illato stupro, defloratione?

R. I. *Qui vi, fraude, vel metu puellam ad copulam induxit, tenetur disjunctivè eam vel in matrimonium ducere, si ipse & ipsa velit, vel omnia damna inde secuta resarcire, v. g. prolem alere, defloratam dotare, non quidem in toto, sed dotem aliàs à patre dandam ita augere, ut æquè commodè & utiliter nubere possit, ac si non fuisset corrupta: & si corruptor se ad hæc offerat, non tenetur eam ducere ante iudicis sententiam, etiam si id ipsa vel parentes urgeant.* *Navarr. Barro. Sylvius. q. 62. a. 2. Sponer Theol. Sacram. p. 4. c. 2. à numer. 594. Pirhing. lib. 5. decret. t. 16. num. 44. Engelibid. num. 11. Reiffenst. L. 4. t. 1. n. 71.*

colligitur ex c. 1. de adult. & stupro. Ratio est: quia deflorator matrimonium determinatè non promisit, ergo satisfacit, si defloratam vel ducat, vel ita dotet, ut æquè utiliter ac ante nubere possit. Ex his deduces seqq.

1. Si deflorata nullum damnum passa est, eò quod res manserit occulta, & æquè honestum ac utile matrimonium consecuta sit, ad nihil tenetur injustus stuprator; non enim debet aliquid pro integritate corporis, quia hæc est irreparabilis & pretio non æstimabilis; neque pro damno temporali, quia supponitur nullum esse secutum, nisi deflorationem occultam revelando, eam diffamasset, & ab honesto conjugio impedivisset, tunc enim teneretur non tam ex defloratione, quàm diffamatione eam ducere vel dotare. *Vasq. Less. Lugo d. 12. à n. 6.*

2. Si corrupta stupratorem ducere nolit, adhuc tenetur eam dotare, quia injuriam stupri passa est, & Innocens ad matrimonium, quod maximè oportet esse liberum, sine nova injuria cogi non potest, c. 1. de adul. & stupro.

3. Si injustus corruptor vitiatam dotare, vel damna compensare non possit, tenetur, si ipsa velit, eam ducere, nisi magnus ex parte sua foret conditionis excessus; Ratio est; quia eam injuriòse à congruo matrimonio impedivit, ergo si damnum pecunià compensare non possit, tenetur eam ducere, etiam si existat in voto vel alio impedimento, v. g. consanguinitatis, affinitatis &c. modò in eo dispensari soleat, & adsit causa dispensandi; quia qui tenetur ad finem, tenetur ad media ordinaria & necessaria, quale hic est petitio dispensationis.

F

4. Po-

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom II.

6. 4. Potest corrupta, et si adhuc sub patriâ potestate constituta, patre invito hanc obligationem stupratori remittere, quia patri nulla facta est injuria, & ipsa juri suo cedere potest, cum ei liberum
7. sit à nuptiis abstinere. *Pirh. n. 52, Lamerbach, Carpzov. apud Leuren. l. 5. q. 294.* quæ dicta sunt de iniquo stupratore, etiam intellige de eo, qui quidem puellam non corruptit, sed vi, metu, fraude aut fictâ matrimonii spe induxit ad oscula, tactus, vel familiaritatem, ex quibus infamam pari nubere non potest, secus si absque vi vel fraude in hæc consensit.
8. *Et. II. Si puella absque vi vel fraude solis blanditiis, donis, aut importunis precibus persuasa in copulam consensit, deflorator eam nec ducere nec detinere tenetur. Less. Vasq. Lug. l. c. Haun. to. 6. tit. 1. num. 591.* quia dona & preces nequidem secumdum quid actum faciunt involuntarium, liberè autem consentienti nulla facta est injuria, neque ejus parentibus, quia non hi sed ipsa quoad ejusmodi usum est corporis domina; *nec obstat;* quod obinde pater dotem augere debeat, ut possit filiam in matrimonio æquè bono collocare; nam ad hoc non tenetur, & si sponte id facit, damnum volens patitur; sicut ergo filia consentiendo in stuprum non peccavit contra justitiam, sic nec stuprator, quia tamen obligantur prolem, si que nata est, alere, *c. 5. de eo qui duxit;* imò in foro externo cogitur defloratam, et si liberè consenserit, dotare, vel eidem aut ejus parentibus mulieram solvere; & si neget eam fuisse virginem, aut se non esse patrem prolis, ipsi incumbit probatio; nam hoc ipso, quòd convictus vel confessus fuerit de copula, præsumitur pater, nisi monstrare possit alium; quòd si plures cum eâdem copulam ha-

buerint, recurritur ad circumstantias, cui nimirum vel tempus partus, vel physiognomia magis respondeat, quin & favore prolis, ne defectu alimentorum intereat, juramento mulieris creditur, *Engel num. 20*. Si neget se habuisse copulam; mulieri id affirmanti incumbit probatio; neque nude ejus assertioni etiam juratae creditur: si probabiles conjecturas & indicia adferat, quae semiplenam solum faciant probationem, defertur viro juramentum ad purgandam suam innocentiam; si verò puella omnino nihil probet, nec juramentum viro defertur, sed simpliciter absoluitur, Vide *Schmalzg. l. 5. t. 16*. aliosque sup cit. si virgo consenserit quidem in copulam, sed prae verecundia ausa non fuerit contradicere, eò quòd rogans sit herus, Dominus, patronus aut vir magnae auctoritatis, deflorator adhuc tenetur eam disjunctivè vel ducere, vel dotare juxta dicta sup. n. 1. quia non liberè, sed ex metu reverentiali consensit *Vasq. Molin. Gonzales. Leuren L. c. Reiffenst. n. 75*.

Re. III. *Qui sub spe vel promissione matrimonii fo-* 10.
minam ad copulam induxit, per se loquendo tenetur eam ducere, nec satisfacit offerendo pecuniam, nisi si femina ultrò consentiat. Ratio est: quia promissio fuit de danda ipsa personâ, & post concessum corporis sui usum femina in ipsam personam jus acquisivit, ergo invita cogi non potest ad acceptandam loco personae pecuniam; sicut si ex contractu vel delicto deberetur vestis, cogi non posset ad acceptandum loco ejus æquivalens: *nec obstat, quòd forsan fictè promiserit, nam fictè promittendo injuriosè subtraxit consensum, quem altera pars posuit, & insuper corpus suum tradidit, ergo cum possit in specie satisfacere ponendo*

consensum, & eandem ducendo, ad hoc tenebitur. *S. Th. in 4. D. 48. a. 2. ad 3. Sanch. de mat. 1. d. 10. num. 3. Engel, Pirhing. num. 56. Reiffenstul num. 115.* Nec potest ingredi religionem, licet eandem, vel etiam castitatem ante vel post eam promissionem vovisset, quia deflorando puellam sub spe matrimonii renuntiavit statui perfectiori, & votum solum obligat ex virtute Religionis, promissio verò defloratæ servari debet ex justitiâ, in concursu autem utriusque obligationis prævalet obligatio justitiæ, ut si vestem ex voto debeas pauperibus, eandemque ex contractu vel delicto debeas alteri, prius huic, quàm pauperibus præstanda est. *Lugo à n. 41. Sporer num. 601. Lenz. qu. 295. Dices cum Ledesma, Perez, Schmalz. l. 4. t. 1. num. 32.* Talis non tenetur vi promissionis, quia hæc supponitur esse invalida, neque ratione damni causati, quia hoc per dotem, vel aliter refarcire potest. *¶ Tenetur ratione consensûs injustè subtrahenti, quem tenetur renovare, sicut qui subtrahit equum non satisfacit offerendo pecuniam, sed debet dare ipsum equum, si possit, cum aliud pro alio invito creditori solvi non possit. L. 2. §. mulier ff. de rebus creditis.*

Dixi, *per se loquendo*, nam deflorator à ducenda defloratâ variis ex causis excusari potest:

12. Ut 1. Si habeat votum vel impedimentum indispensabile, v. g. sacros Ordines, professionem Religiosam; aliud matrimonium &c. tenetur tamen defloratam tunc dotare, si ipsa impedimentum ignoraverit, quia fraudulenter eam corrupit, secus, si ipsa fuerit conscia impedimenti indispensabilis, tunc enim censetur voluisse decipi; excipitur, nisi aliter sit inter ipsos conventum, nam si ipsa sciverit quidem impedimentum, attamen

copiam corporis aliter dare non voluerit, quam
 ut deflorator v. g. Clericus eam dotet, vel certam
 pecuniæ summam præster, expleto opere turpi
 clericus ad hoc tenebitur. Si votum vel impedi-
 mentum sit dispensabile, & adsit causa dispensan-
 di, deflorans sub promissione matrimonii, pro-
 babilius tenetur defloratam ducere, vel enim ipsa
 fuit conscia voti aut impedimenti, & tunc pruden-
 ter credere potuit, quòd deflorator promittendo
 matrimonium se se obligaret ad petendam dispen-
 sationem, qui enim se obligat ad finem, hoc ipso
 se obligat ad media necessaria, & sub eâ conditio-
 ne dedit copiam sui corporis, non datura, si sci-
 visset se relinquendam: vel non fuit conscia impe-
 dimentum, & tunc deflorator non tantum tenetur
 ad promissionem, sed & ex fraudulentâ damnifica-
 tione: *Si dicas* 1. Promissio matrimonii suppo-
 sito voto est de materiâ illicita, & per consequens
 nulla. 2. Si deflorata fuit conscia voti, voluit de-
 cipi, ergo ad nihil obligatur deflorator: ita pro-
 babiliter *Diana, Laym. Pontas. B. N. utrumque*
qj. Nam promissio non est de contrahendo ma-
 trimonio simpliciter, sed sub conditione impe-
 trandæ dispensationis, quod utique licitum est; nec
 femina conscia impedimenti voluit decipi, quia
 prudenter credidit petendam fore dispensationem.

2. Si deflorator sit longè excellentioris statûs
 vel conditionis, v. g. vir illustris, nobilis, offi-
 cio vel dignitate conspicuus, cum ipsa sit ancilla,
 rustici vel opificis filia, non tenetur eam ducere,
 etiamsi fictâ promissione eam deceperit, quia
 damnificator injustus non tenetur cum tam inæ-
 quali detrimento; imò nec tenetur eam dotare,
 si ipsa ob verborum ambiguitatem & inconstantiam,
 vel ob notitiam inæqualitatis fictionem

facilè advertere potuerit, quia tunc volens decepta est, *Sancti, n. 5. d. 10. Pirh. ànum, 57.* contra *Pontas Verb. Fornicatio cas. 3.* ubi dicit quod deflorator teneatur eam saltem dotare; sed vera manet ratio nostra, quòd volenti & fraudem advertenti nulla fiat injuria; ergo non est, unde defloratori imponatur hic obligatio eam dotandi. Aliud est, si ipsa inæqualitate fuit ignara, aut ipse seriò promisit, vel saltem ob sincerationes credebatur non obstante dispari conditione matrimonium seriò promittere, aut ipsa non liberè sed ex metu saltem reverentia consentit, tunc enim tenetur eam ducere vel dotare, quia quantum in se est, statui excellentiori renunciavit, & ipsa ex parte suâ contractum onerosum implevit, ergo & ipse tenetur eum implere. *Navar. Vasq. Less. Laym. Reiffensl. num. 123. contr. Sancti. Pirh. n. 57.*

14. 3. Excusatur, si deflorata etiam deflorantem deceperit fingendo se virginem, divitem, nobilem, &c. si ipsa se talem non finxit, sed ipse errore deceptus credidit esse virginem, & ideo matrimonium seriò promisit, adhuc in foro conscientia non erit obligatus eam ducere, quia defloratio sponsæ ab alio sive ante sive post promissionem facta est sufficiens causa dissolvendi sponsalia; ut pluribus dicitur *c. 104. n. 22.* ergo si præviè deflorata fuit, promissio secundi defloratoris, sive erat sponsalitia propriè, sive non absolute non ligat; Si tamen fictâ promissione copulam extorsit & difficultas ad nuptias inde secuta sit, tenetur dare aliquid, etsi non tantum, quantum, si fuisset virgo. *Less. Sancti n. 11. Dicañt. hic n. 144.* imò si dabitans vel sciens esse corruptam, matrimonium ei pro usâ corporis promisit, eam ducere tenetur.

4. Excusatur, si mulier postea fornicetur cum alio, quia hoc ipso renuntiat suo juri.

5. Ad nihil tenetur deflorator, si deflorata vel ejus parentes nolint consentire in matrimonio cum defloratore; quia hic solum matrimonium promisit & nihil aliud, ergo si hoc præstare velit, sed non possit, est liber. *Sanch. num. 15.* nec obstat, quod forsitan fictè promiserit, quia tunc tantum tenetur renovare consensum, quem per fictionem subtraxit, hic autem consensus nihil prodest defloratæ, si defloratorem ducere nolit, sicut si pro copulâ fictè promississet centum aureos, solum tenetur dare hos aureos, & si ipsa eos acceptare nolit, non tenetur eam ducere, vel plus dare, nisi deflorator finxerit se esse conditionis notabiliter melioris, quàm est, tunc enim ob iniquam deceptionem tenebitur eam dotare.

6. Si ex tali matrimonio timeantur gravia scandala, odia, vel similia mala, non tenetur defloratam ducere, neque dotare, nisi vi fraude aut fictâ spe matrimonii copulam obtinuisset, tunc enim teneretur non ad matrimonium, quod ob scandala & odium inire non potest, sed ad damna ex defloratione orta, quia hæc in justè causavit; si verò matrimonium seriò promisit ad nihil tenetur, non ad matrimonium, quia ab illo justè excusatur, neque ad damna quia horum non est causa injusta.

QUÆR. II. Quæ sit obligatio adulteri & adulteræ?

1. Pars innocens non tantum potest in foro externo agere ad divortium perpetuum & amissionem dotis vel donationis propter nuptias, ut patet ex l. 4. decret. tit. de divortis, sed etiam in foro conscientia tenentur adulteri, per se loquendo, compensare

omnia damna conjugii innocenti vel legitimis prohibet inde secuta : ut si ex adulterio proles sit nata, tenetur eam primo triennio alere adultera, et post solus adulter; si verò proles adulterina inter legitimas sit educata, dotata, ad hæreditatem admissa, &c. tenetur uterque adulter in defectu alterius in solidum satisfacere, marito pro alimentatione & dotatione, filiis legitimis pro diminutione hæreditatis, pro majoratu, fidei commissio, aliisque privilegiis debitis soli primogenito, aut aliis filiis legitimis, ex errore autem collatis filio adulterino; & quidem uxor adultera restituere debet ex bonis paraphernalibus aliisque propriis, tantundem relinquendo, donando, vel legando marito, aut prolibus legitimis, vel si non habet bona propria, compensare debet exactiore diligentia & parsimonia, sibi attento statu quid subtrahendo de minus necessariis, aut si nec hoc sufficiat, tenebitur, quantum potest, spurio, modò ad hoc idoneus sit, persuadere, ut relictâ hæreditate amplectatur statum Ecclesiasticum vel Religiosum.

20. *Dixi; per se loquendo*: nam sicut alii, ita & adulteri ex pluribus causis à restitutione excusati possunt:

1. Ob inopiam & defectum mediorum.
2. Si restitutio fieri non possit, quin mater cum sua, vel gravi proles infamia, aut vitæ discordiarumque periculo crimen occultum manifestet. *Scotus in 4 dist. 44. Laym. l. 3 t. 3. p. 3. c. 14. &c.* manifestè colligitur ex c. officii de pœnit. & remittitur, ubi dicitur, quòd mulieri non sit deneganda penitentia, quæ ob similem timorem, prolem ex adulterio conceptam non vult marito fateri: Ratio est quia tunc adest impotentia moralis, & non est ob-

negatio restituendi temporalia cum gravi jactura in bonis altioris ordinis, uti hic cum periculis famæ & vitæ: accedit, quòd ejusmodi criminis revelatio seplerumque inutilis, quia filius est in possessione legitimitatis, nec in conscientia quidem cum tanto sui præjudicio tenetur credere matri etiam juranti, se ex adulterio conceptum, nisi ipsa id per idoneos testes, & talia indicia prober, quæ etiam in foro externo sufficerent ad pronuncian-^{21.} dam filium esse illegitimum, quia forum exter- num, quamdiu non scitur inniti præsumptioni falsæ, etiam in conscientia locum habet, & certè, si motiva non sufficiant, ut Judex justè excludat filium à possessione filiationis legitimæ, quomo- do sufficiant, ut filius se suo judicio excludat? maxime cum ipsa mater errare, aut ex maligno in- tunc, & nimio affectu in alios filios id asserere possit. *Suar. Bonac. Vasq. Molina t. 3. d. 101. 22.* *Leg. d. 13. n. 62. Sporer, num. 555.* Si tamen adul- tera sit mulier prostitutæ famæ, aut tantum apud unum vel alterum virum taciturnum, vel solum filium deberet crimen suum manifestare, ad hoc tenebitur, si agatur de damno valde notabili, & si sit, quòd filius spurius aliis fratribus sit satis- facturus; quia hæc infamatio non est tanta, quin eam mater pro reparando ingenti damno, subire debeat; imò si filius Regina primogenitus foret spurius simul & hæreticus, vel aliter Reip. gravis- sime nociturus, obligaretur etiam cum periculo vitæ id revelare, modò fructus inde prudenter sperari posset, *Sylvius q. 62. a. 6. q. 7. La Croix l. 3. n. 332.*

3. Excusantur adulteri, si maritus & filii legiti-^{23.} mi prudenter præsumantur damna remittere, eò quòd ex matris vel mutuo amore malint alium ha- bere

bere cohæredem, quàm crimen cum infamiâ matris & familiæ detegi, ut non rarò contingit: *See*
 24. *quid, si mater suis filiis dicat: unus ex vobis est spurius, filii autem nolint, ut nominetur, an mater tunc erit libera? R.* Si hoc faciant, quia singuli sibi timent, mater non est libera, quia filii legitimi timore injusto coacti remittunt, cum tamen ipsi nullum verè periculum habeant illegitimitatis, sed solùm metuunt propter modum illum, quo mater illos vult cogere ad remittendum; *secus, si id faciant ex amore erga matrem, vel erga se invicem, etiam remissuri, quamvis scirent, quis esset illegitimus. Covarruv. Lugo. n. 42.*

4. Si mater ob vicinitatem copulæ cum marito & adultero habitæ dubitet, an ex marito vel adultero conceperit, ad nihil tenentur adulteri, etiam si maritus nullas antea proles ex uxore generat, aut uxor putet se ex adulterio concepisse, quia mulier in hoc errare potest, & in dubio presumitur in favorem matrimonii & prolis, quæ est in possessione honestatis. *Scot. Salon. 2. 2. q. 62. a. 6. Gobat. in Theol. jurid. mor. c. 28. n. 86. Lugo. n. 17.* Si certum sit, prolem esse adulterinam, sed sciri non possit, quis ex pluribus adulteris, quos mulier circa idem tempus admisit, sit pater prolis, adultera tenetur mediam partem portionis hæreditariæ legitimis prolibus subtractæ compensare, aliam medietatem unà cum alimentis post triennium causatis tenentur adulteri; quia certum est, unum ex iis esse Patrem, & est æquale dubium de singulis, ergo etiam singuli in defectu aliorum tenentur restituere; *nec obstat* quòd aliàs in dubio, an quis damni causa sit, ad nihil teneatur; nam hìc singuli sunt causa istius incertitudinis, quæ impedit, quo minùs restitu-

no ab uno determinato exigi possit, & singuli volendo copulam, in totum damnum consenserunt. *Lebel. l. 3. q. 10. Dicast. num. 159 La Croix num. 337. contra Gabat. c. 27. num 48. Karachne & alios. Si dicas; sola mater admittendo plures circa eodem tempus est causa dubii, & causa, quod ab uno determinato Restitutio exigi non possit, & singuli de aliorum concubitu fortè non sciverunt, ergo sola mater tenetur ad totum damnum. R. N. ass. singuli, quantum est in se, sunt causa totius damni, etiamsi alter de altero non sciat, sicut si plures eodem tempore explodant in Petrum, vel ignem in ejus tectum injiciant, singuli sunt causa homicidii & incendii, etsi non constet, ex cujus actione damnum secutum sit.*

§. Quid si adulteri prolem exponant ab aliis alendam? R. Id, per se loquendo, non licere; si tamen defectu mediorum, vel metu infamiae prolem alere non possint, licite deponent ad domum communem orphanorum, quia illum in finem ejusmodi domus communiter fundantur, nisi aliunde constet fundatas esse pro certâ tantum natione vel civitate.

C A S U S XLIV.

De Restitutione famæ & honoris.

Zarus, super restitutione fama anxius querit.
1. An fama restitui debeat? 2. An filius obligetur pro parente, an heredes lesi? 3. Quid si graviter infamavit cum levi vel nulla culpa? 4. Quid si infamantia dixit de Petro, audientes

tes